

Υπόθεση C-364/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

7 Μαΐου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunalul Galați (Ρουμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

27 Φεβρουαρίου 2019

Ενάγοντες-εκκαλούντες:

XU

YV

ZW

AU

BZ

CA

DB

EC

Εναγόμενες-εκκαλούσες:

S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A.

Credit Europe Bank NV

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Εφέσεις που άσκησαν οι ενάγοντες-εκκαλούντες XU, YV, ZW, AU, BZ, CA, DB και EC και οι εναγόμενες-εκκαλούσες S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A. και

Credit Europe Bank NV κατά της αποφάσεως του Judecătoria Galați (πρωτοδικείου του Galați, Ρουμανία), με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή η αγωγή των εναγόντων με αίτημα τη διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα ορισμένων ρητρών συμβάσεως δανείου που συνήφθη με την εναγομένη S.C. Credit Europe Ipotecar IFN S.A.

Αντικείμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 2, και του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Έχουν το άρθρο 1, παράγραφος 2 και το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, όπως ερμηνεύθηκαν στην υπόθεση C-186/16, Andriiciuc κ.λπ., την έννοια ότι, στην περίπτωση ρήτρας περί συναλλαγματικού κινδύνου η οποία επαναλαμβάνει εθνική διάταξη, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να εξετάσει κατά προτεραιότητα τη σημασία της απαγορεύσεως του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας ή την τήρηση εκ μέρους του επαγγελματία της υποχρεώσεως ενημερώσεως που ρυθμίζεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, χωρίς προηγούμενη εκτίμηση των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας;

2) Έχουν το άρθρο 1, παράγραφος 2, και το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, την έννοια ότι, σε περίπτωση μη τήσεως της υποχρεώσεως ενημερώσεως του καταναλωτή, η οποία προηγείται της συνάψεως της συμβάσεως δανείου, ο επαγγελματίας μπορεί να επικαλεσθεί τις διατάξεις του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας, ώστε η συμβατική ρήτρα περί συναλλαγματικού κινδύνου η οποία επαναλαμβάνει εθνική νομοθετική διάταξη να εξαιρείται από την εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και παρατιθέμενη νομολογία

Το άρθρο 1, παράγραφος 2, και το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές

Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις υποθέσεις C-92/11, RWE Vertrieb, σκέψη 25· C-34/13, Kušionová, σκέψη 76 και 78· C-280/13, Barclays Bank SA· C-119/17, Lupean και Lupean· C-51/17, OTP Bank και OTP Faktoring, και C-186/16, Andriiciuc κ.λπ., σκέψεις 27 έως 31

Παρατιθέμενες εθνικές διατάξεις

Το άρθρο 1578 του Codul civil (1864) (αστικού κώδικα του 1864), όπως ίσχυε κατά την ημερομηνία συνάψεως της συμβάσεως δανείου – 8 Νοεμβρίου 2007 –, προέβλεπε ότι «[...] Η υποχρέωση που απορρέει από τη λήψη χρηματικού δανείου περιορίζεται πάντοτε στο αριθμητικό ποσόν που ορίζεται στη σύμβαση. Αν διαπιστωθεί αύξηση ή μείωση της αξίας του νομίσματος πριν από τη λήξη της προθεσμίας καταβολής, ο οφειλέτης υποχρεούται να εξοφλήσει το ονομαστικό ποσό του δανείου και οφείλει να το πράξει μόνο στο νόμιμο κατά τον χρόνο της καταβολής νόμισμα».

Σύντομη έκθεση του ιστορικού της διαφοράς

- 1 Με σύμβαση χορηγήσεως δανείου και εγγυήσεως της 8ης Νοεμβρίου 2007, η εναγομένη Credit Europe Bank Ipotecar IFN SA, η οποία εδρεύει στο Βουκουρέστι, χορήγησε στους ενάγοντες-εκκαλούντες XU, YV, ZW και AU και στον NL ενυπόθηκο δάνειο, αξίας 124 700 ελβετικών φράγκων (CHF), για χρονικό διάστημα 30 ετών, με σκοπό την αγορά κατοικίας. Στις 6 Απριλίου 2014 ο NL απεβίωσε, καταλείποντας κληρονόμους του τους ενάγοντες ZW (επιζώσα σύζυγο), BZ, CA, DB και EC (τέκνα).
- 2 Σύμφωνα με τη διαδικασία αποπληρωμής του δανείου, η μηνιαία δόση κατά το χρονικό διάστημα από 3 Δεκεμβρίου 2007 έως 2 Μαΐου 2008 ανερχόταν σε 0 ελβετικά φράγκα (CHF), κατά το χρονικό διάστημα από 2 Ιουνίου 2008 έως την 1η Νοεμβρίου 2011 κυμαινόταν μεταξύ 436,45 και 498,8 ελβετικών φράγκων (CHF), και κατά το χρονικό διάστημα από 2 Νοεμβρίου 2011 έως 2 Νοεμβρίου 2037 καθορίστηκε μεταξύ 680,63 και 683,5 ελβετικών φράγκων (CHF).
- 3 Στις 31 Μαρτίου 2009 η εναγομένη, Credit Europe Ipotecar IFN SA εκχώρησε την απαίτηση από τη σύμβαση δανείου στην εναγομένη Credit Europe Bank NV, η οποία εδρεύει στο Άμστερνταμ.
- 4 Τόσο η αρχική σύμβαση όσο και η πρόσθετη πράξη της 3ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την επαναδιαπραγμάτευση του δανείου, προέβλεπαν ότι οι τυχόν διαφορές της συναλλαγματικής ισοτιμίας θα βάρυναν τους δανειολήπτες.
- 5 Η αξία του δανείου, η οποία κατά την ημερομηνία συνάψεως της συμβάσεως ήταν ίση με 124 700 ελβετικά φράγκα (CHF), αντιστοιχούσε σε 256 221,09 ρουμανικά λεί (RON). Στις 16 Μαρτίου 2015, όταν επιλήφθηκε της υπόθεσης το Judecătoria Galați (πρωτοδικείο του Galați), η αξία του δανείου ήταν ίση με 522 991,8 ρουμανικά λεί (RON), ως αποτέλεσμα της αυξήσεως της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ελβετικού φράγκου κατά 204,12 %.
- 6 Με αγωγή που κατατέθηκε στις 16 Μαρτίου 2015 ενώπιον του Judecătoria Galați (πρωτοδικείου του Galați), η οποία τροποποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2015, κατά της εναγομένης Credit Europe Ipotecar IFN SA, οι ενάγοντες XU, YV, ZW, AU, BZ, CA, DB και EC ζήτησαν την έκδοση δικαστικής αποφάσεως με την οποία να

διαπιστώνεται, μεταξύ άλλων, ο καταχρηστικός χαρακτήρας και κατά συνέπεια η απόλυτη ακυρότητα της ρήτηρας περί της αναλήψεως του συναλλαγματικού κινδύνου εκ μέρους των εναγόντων και, ως εκ τούτου, ζήτησαν να καθοριστεί η συναλλαγματική ισοτιμία ελβετικού φράγκου-ρουμανικού λεί (CHF-RON) στην αξία που είχε κατά την ημερομηνία της συνάψεως της συμβάσεως και να επιστραφούν τα ποσά που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως.

- 7 Οι ενάγοντες ισχυρίστηκαν ότι δεν ενημερώθηκαν από την εναγομένη σχετικά με τον κίνδυνο ανατιμίσεως του ελβετικού φράγκου (CHF), γεγονός το οποίο ήταν δυνατόν να προβλεφθεί από την τράπεζα, δεδομένης της εμπειρίας της στον χρηματοπιστωτικό τομέα, και ότι η εν λόγω παράλειψη συνιστά παράβαση της υποχρεώσεως παροχής συμβουλών, με αποτέλεσμα αυτοί να δεσμευτούν συμβατικά έχοντας στρεβλή και μη ρεαλιστική εικόνα του περιεχομένου των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που ανέλαβαν. Επικαλέστηκαν το γεγονός ότι ο αρμόδιος για τα δάνεια υπάλληλος (υπάλληλος της εναγομένης) τους προέτρεψε στη σύναψη δανείου σε ελβετικά φράγκα (CHF), με το επιχείρημα ότι ήταν η πιο συμφέρουσα στην τραπεζική αγορά και δεν παρουσίαζε κινδύνους, στον βαθμό που το ελβετικό φράγκο ήταν το πιο σταθερό νόμισμα στην αγορά συναλλάγματος. Επιπλέον, ισχυρίστηκαν ότι ζήτησαν από τον αρμόδιο για τα δάνεια υπάλληλο να υπολογίσει το ποσό του δανείου στο εθνικό νόμισμα [ρουμανικά λεί (RON)] και σε ευρώ, πλην όμως αυτός τους γνωστοποίησε ότι ενέπιπταν μόνο στην πίστωση σε ελβετικά φράγκα. Δεδομένου ότι οι ενάγοντες δεν εργάζονταν στον τραπεζικό τομέα και δεν κατείχαν τις αναγκαίες γνώσεις σχετικά με την αγορά συναλλάγματος, ισχυρίστηκαν ότι πείστηκαν να συνάψουν το εν λόγω είδος συμβάσεως και ότι ο υπάλληλος τους εξήγησε ότι επρόκειτο για τον τομέα του και ότι όφειλαν να έχουν εμπιστοσύνη σε αυτόν και στο τραπεζικό ίδρυμα.
- 8 Οι ενάγοντες ζήτησαν επίσης, τη διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών περί της συναλλαγματικής ισοτιμίας και του τρόπου υπολογισμού των τόκων.
- 9 Οι εναγόμενες Credit Europe Ipotecar IFN SA και Credit Europe Bank NV προέβαλαν ένσταση απαραδέκτου του σκέλους του αιτήματος σχετικά με τη διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα και, κατά συνέπεια, σχετικά με την απόλυτη ακυρότητα της ρήτηρας περί συναλλαγματικού κινδύνου, καθώς και σχετικά με τον καθορισμό της συναλλαγματικής ισοτιμίας ελβετικού φράγκου-ρουμανικού λεί (CHF-RON) στην κατά την ημερομηνία συνάψεως της συμβάσεως αξία, στον βαθμό που η ρουμανική νομοθεσία δεν προβλέπει την εν λόγω επιλογή συμπληρώσεως της συμβάσεως με πρόσθετη ρήτρα εκ μέρους της δικαστικής αρχής και δεν εφαρμόζεται η οδηγία 93/13/EΚ. Συναφώς, ισχυρίζονται ότι δεν τίθεται ζήτημα συμβατικής ανισορροπίας, όπως προβάλλεται, δεδομένου ότι η νομιναλιστική αρχή καθορίζεται από τον εθνικό νομοθέτη (άρθρο 1578 του αστικού κώδικα) και όχι από το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Επιπλέον, η ενημέρωση σχετικά με τον γενικό συναλλαγματικό κίνδυνο αποτελεί γεγονός το οποίο γίνεται αντιληπτό από οποιονδήποτε μέσο καταναλωτή. Εξήγησαν, επιπλέον, ότι δεν υφίσταται καμία συμβατική ή νόμιμη

υποχρέωση του οικονομικού φορέα να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ύπαρξη συναλλαγματικού κινδύνου, ήτοι του επιπέδου ανατιμήςεως ή υποτιμήςεως ενός νομίσματος, και ότι, συνεπώς, δεν μπορεί να καταφαθεί η κακή πίστη του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, το οποίο δεν μπορούσε να γνωρίζει με βεβαιότητα την εξέλιξη του ελβετικού φράγκου (CHF). Η εικαζόμενη συμπεριφορά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, την οποία οι ενάγοντες θεωρούν υπαίτια, δεν τιμωρείται από καμία νομοθετική πράξη, όπως ίσχυε κατά την ημερομηνία χορηγήσεως της πιστώσεως ούτε από καμία νομοθετική πράξη, όπως ισχύει σήμερα.

- 10 Με απόφαση της 30ης Ιανουαρίου 2018, το Judecătoria Galați (πρωτοδικείο του Galați) έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή, αλλά απέρριψε ως αβάσιμο, μεταξύ άλλων, το αίτημα σχετικά με τη διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα και, κατά συνέπεια, της απόλυτης ακυρότητας της ρήτηρας περί του βάρους του συναλλαγματικού κινδύνου το οποίο μετακυλιέται στους ενάγοντες.
- 11 Πρώτον, το εν λόγω δικαστήριο εξέτασε στο σκεπτικό τον συναλλαγματικό κίνδυνο, ο οποίος ορίζεται στον Norma Băncii Naționale a României n. 17/2003 (Κανονισμό της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας) ως ο κίνδυνος απώλειας ή μη επιτεύξεως των αναμενόμενων κερδών, ο οποίος προέρχεται από τις διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Δεδομένου ότι η σύμβαση προέβλεπε ότι ο συναλλαγματικός κίνδυνος βαρύνει τους ενάγοντες, το δικαστήριο διαπίστωσε ότι από την αγωγή προκύπτει ότι αυτοί συνήψαν τη σύμβαση σε ελβετικά φράγκα (CHF) ως πιο συμφέρουσα για αυτούς, καίτοι ήσαν ελεύθεροι να επιλέξουν στη χρηματοοικονομική τραπεζική αγορά δάνειο σε ρουμανικά λεί ή σε νόμισμα διαφορετικό από το ελβετικό φράγκο (CHF). Μολονότι οι ενάγοντες ισχυρίστηκαν ότι η προβαλλόμενη ρήτρα περί του συναλλαγματικού κινδύνου επιβλήθηκε σε αυτούς χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν τη φύση της, το Judecătoria Galați (πρωτοδικείο του Galați), εντούτοις έκρινε ότι το γεγονός ότι συνήψαν δάνειο για χρονικό διάστημα 30 ετών σε ξένο νόμισμα συνιστά ανάληψη του κινδύνου των διακυμάνσεων του εν λόγω νομίσματος. Επιπλέον, το δικαστήριο έκρινε ότι οι διατάξεις της συμβάσεως που εγκαθίδρυσαν την υποχρέωση για τον δανειολήπτη να εξοφλήσει τις δόσεις του δανείου σε ελβετικά φράγκα (CHF) δεν δημιουργούν σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών, καθόσον δεν συνήφθησαν αποκλειστικά υπέρ του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και ότι δεν μπορεί να καταφαθεί η κακή πίστη του ιδρύματος, δεδομένου ότι δεν προκύπτει ότι αυτό επέβαλε στους ενάγοντες το συνυπολογισθέν χρηματοπιστωτικό προϊόν.
- 12 Δεύτερον, όσον αφορά την υποχρέωση του οικονομικού φορέα να παρέχει πλήρη, ορθή και ακριβή πληροφόρηση, η οποία προϋποθέτει επίσης την υποχρέωση σαφούς και χωρίς ασάφειες διατυπώσεως των συμβατικών ρητρών κατά τρόπο ώστε να μην απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις για την κατανόησή τους, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι από τον τρόπο που είναι διατυπωμένες οι συμβατικές διατάξεις περί του συναλλαγματικού κινδύνου προκύπτει ότι οι εναγόμενες εξήγησαν, κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως, ότι η εξόφληση της πιστώσεως θα πραγματοποιείτο σε ελβετικά φράγκα. Από την ιδιότητα του

πιστωτή ως επαγγελματία δεν μπορεί να συναχθεί τεκμήριο γνώσεως ή προβλεψιμότητας της εξελίξεως της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ελβετικού φράγκου (CHF). Επιπλέον, το δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Μαρτίου 2004, Cofinoga (C-264/02), σχετικά με τα όρια που θέτουν οι συνθήκες καλής λειτουργίας της αγοράς. Έτσι, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν υποχρεούται να παρέχει χρηματοπιστωτικές συμβουλές στα φυσικά πρόσωπα, παρά μόνο να παρουσιάζει την προσφορά του σχετικά με την πίστωση. Εν κατακλείδι, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εκτιμά ότι οι ενάγοντες ενημερώθηκαν σχετικά με την προτεινόμενη προσφορά, η οποία θεωρήθηκε από τους ίδιους συμφέρουσα.

- 13 Στις 7 Μαρτίου 2018 και αντίστοιχα στις 15 Μαρτίου 2018, τόσο οι ενάγοντες όσο και οι εναγόμενες άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.
- 14 Οι ενάγοντες-εκκαλούντες ζητούν τη μεταρρύθμιση της πρωτόδικης αποφάσεως υπό την έννοια της διαπιστώσεως του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών περί του συναλλαγματικού κινδύνου, του καθορισμού της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως αξία και της επιστροφής των ποσών που συνιστούν τη διαφορά μεταξύ της συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως και της συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά τον χρόνο καταβολής εκάστης δόσεως.
- 15 Οι εναγόμενες-εκκαλούσες επαναλαμβάνουν τους ισχυρισμούς που προέβαλαν πρωτοδίκως και ισχυρίζονται ότι ο συναλλαγματικός κίνδυνος βαρύνει εμμέσως τον καταναλωτή, κατά κύριο λόγο διότι δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί από τον επαγγελματία, καθόσον ο κίνδυνος αυτός εξαρτάται από εξωτερικά στοιχεία ευρισκόμενα εκτός της σφαίρας ελέγχου του. Επιπλέον, η ενημέρωση πραγματοποιήθηκε κατά τρόπο ορθό και δεν υφίσταται σημαντική ανισορροπία. Επικαλέστηκαν πάλι τη νομιναλιστική αρχή και το γεγονός ότι η εν λόγω συμβατική ρήτρα από πλευράς καταχρηστικού χαρακτήρα εξαιρείται από την εκτίμηση του δικαστηρίου.

Σύντομη έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 16 Η διαδικασία της προδικαστικής παραπομπής κινήθηκε αυτεπαγγέλτως από το Tribunalul Galați (δευτεροβάθμιο δικαστήριο του Galați).
- 17 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στη σκέψη 25 της αποφάσεως του Δικαστηρίου RWE Vertrieb (C-92/11), στις σκέψεις 76 και 78 της αποφάσεως του Δικαστηρίου Corte Cușionová (C-34/13) και στις σκέψεις 27 έως 31 της αποφάσεως του Δικαστηρίου Andrićiuć κ.λπ. (C-186/16), οι οποίες μνημονεύουν τον αποκλεισμό από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/13, στο άρθρο 1, παράγραφος 2, αυτής, των ρητρών που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου.

- 18 Όσον αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το Tribunalul Galați (δευτεροβάθμιο δικαστήριο του Galați) ζητεί να καθοριστεί εάν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο υποχρεούται να εξετάζει κατά προτεραιότητα την τήρηση εκ μέρους του επαγγελματία της υποχρέωσης προηγούμενης ενημέρωσης του καταναλωτή ή την ύπαρξη στη σύμβαση δανείου συμβατικής ρήτρας της οποίας ο καταχρηστικός χαρακτήρας εξαιρείται από την εκτίμηση του δικαστηρίου.
- 19 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, μετά την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-186/16, Andriuc κ.λπ., το μεγαλύτερο μέρος της νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων έκρινε ότι κατά τον χρόνο επικλήσεως του καταχρηστικού χαρακτήρα ορισμένων συμβατικών ρητρών περί του συναλλαγματικού κινδύνου, το δικαστήριο οφείλει να εκτιμήσει, κατά προτεραιότητα, εάν οι προσβαλλόμενες συμβατικές ρυθμίσεις απηχούν αποκλειστικά διάταξη εσωτερικού δικαίου (την νομιναλιστική αρχή που καθορίζεται στον αστικό κώδικα) και εάν έχει σημασία η εξαίρεση του καταχρηστικού χαρακτήρα της συμβατικής ρήτρας από τον έλεγχο, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ. Στην πράξη, οι δικαστικές αρχές δεν έχουν δώσει προτεραιότητα στην εκτίμηση της προσυμβατικής συμπεριφοράς του επαγγελματία από πλευράς εκπλήρωσης της υποχρέωσής του να ενημερώσει προηγουμένως τον καταναλωτή, ενέργεια η οποία προηγείται της συνάψεως της συμβάσεως πιστώσεως, αλλά στη σημασία της εν λόγω εξαίρεσεως.
- 20 Όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το Tribunalul Galați (δευτεροβάθμιο δικαστήριο του Galați) ζητεί την ερμηνεία του Δικαστηρίου για την περίπτωση που το δικαστήριο ήθελε εκτιμήσει κατά προτεραιότητα την τήρηση εκ μέρους του επαγγελματία της υποχρέωσης προηγούμενης ενημέρωσης και ήθελε διαπιστώσει ότι ο τελευταίος δεν εκπλήρωσε αυτή σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τάσσει ο νόμος και ότι δεν γνωστοποίησε στον καταναλωτή το περιεχόμενο των συμβατικών ρητρών κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, ώστε αυτός, πριν από τη σύναψη της συμβάσεως, να έχει στη διάθεσή του επαρκείς πληροφορίες που να του επιτρέψουν να αποφασίσει με σύνεση και επίγνωση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Σε μια τέτοια περίπτωση τίθεται το ερώτημα εάν ο επαγγελματίας, του οποίου η συμβατική συμπεριφορά δεν ήταν καλόπιστη, μπορεί να κάνει χρήση των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, ώστε η συμβατική ρήτρα περί συναλλαγματικού κινδύνου που απηχεί εθνική νομοθετική διάταξη να εξαιρείται από τη δικαστική εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα.